

Охріменко Світлана Станіславівна, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем експертно-криміналістичного забезпечення навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВО-ВЕТЕРИНАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ПОЛЮВАННЯ

На сьогодні однією з найбільш актуальних проблем є охорона тваринного світу. Гуманне ставлення до тварин є одним із важливих критеріїв належності до європейської цивілізації. Проголошення курсу на європейську інтеграцію України не лише передбачає наближення вітчизняного законодавства до вимог Європейського Союзу, реальне впровадження у життя його принципів і норм, а й потребує суттєвих змін у правовій культурі населення. Зазначене стосується як проблеми ставлення до цього суспільства в цілому, так і реагування правоохоронних органів на численні випадки жорстокого поводження з тваринами, а отже, є доволі актуальною вимогою сьогодення.

Розслідування правопорушень, пов'язаних з незаконним полюванням, зазвичай потребує проведення судово-ветеринарної експертизи. Судово-ветеринарна експертиза – це частина ветеринарної науки, що вивчає ветеринарно-біологічні питання, які виникають під час досудового розслідування й судового розгляду, а також застосування наукових ветеринарних знань для об'єктивного доказування у межах кримінального провадження. Судово-ветеринарну експертизу може проводити лише особа (не установа), яка має кваліфікацію лікаря ветеринарної медицини. Суд може доручити вибір експерта керівнику установи. Не можуть залучатися до виконання обов'язків судового експерта особи, визнані у передбаченому законом порядку недієздатними, а також особи, які мають судимість. Об'єктами судово-ветеринарної експертизи є хворі тварини чи трупи тварин, які були забиті, продукти тваринного походження, різна документація, пов'язана з умовами годівлі та утримання тварин, у тому числі оберігання їх від захворювань, а також умовами їхньої експлуатації (протоколи (акти) розтину, акти епізоотологічного обстеження господарств та інші документи, що мають відношення до провадження тощо). Також об'єктами судово-ветеринарної експертизи можуть бути отрутохімікати, блювотні маси, послід тощо. З огляду на наведене проведення судово-ветеринарної експертизи складається з двох основних етапів – дослідження об'єкта експертизи із застосуванням всіх методів, необхідних для вирішення поставлених завдань; складання письмового висновку за результатами проведеного дослідження із вмотивованими відповідями на поставлені питання.

До компетенції судово-ветеринарної експертизи належить вирішення питань про безпосередні причини, механізм, обставини загибелі або захворювання тварин, дійсні або можливі наслідки для тварин забруднення довкілля певним господарським об'єктом, тобто надання відповіді на питання про безпосередні причини загибелі тварин чи птахів, у тому числі шляхом незаконного полювання.

Загалом судово-ветеринарна експертиза дає змогу відповісти на такі питання:

- скільки часу минуло з моменту загибелі тварин?
- як шкідлива речовина проникла в організм тварини?
- чи є небезпечною для здоров'я тварин певна концентрація забруднюючих речовин у виробничих викидах певного господарського об'єкта?
- до яких наслідків могло призвести потраплення забруднюючої речовини в організм тварини у разі відсутності своєчасної ветеринарної допомоги?

В комплексі головними завданнями судово-ветеринарної експертизи є:

- визначення причин загибелі та захворювання тварин;
- встановлення причинного зв'язку між захворюванням або загибеллю тварин і створеними для них несприятливими умовами;
- вирішення питань про дотримання певними особами вимог ветеринарних та інших правил, які забезпечують охорону тварин від захворювань;
- допомога правосуддю у викритті злочинів, які завдають економічного збитку господарствам тощо.

Поряд із цим, за допомогою судово-ветеринарної експертизи можна встановити своєчасність надання допомоги тваринам, у тому числі при лікуванні, правильність утримання тварин, придатність кормів і харчових продуктів для вживання.

Щодо завдань, пов'язаних зі встановленням причин загибелі або вимушеного забою великої кількості тварин, на вирішення судово-ветеринарної експертизи можуть бути поставлені такі питання:

- якою є причина загибелі тварин?
- що сприяло загибелі тварин?
- чи були порушення і в чому саме вони проявилися?
- чи своєчасно і правильно вжито заходів щодо порятунку тварин?
- хто зі службових осіб не забезпечив дотримання певних ветеринарно-санітарних правил?

Залежно від специфіки поставлених завдань можуть проводитися комплексні ветеринарно-зоотехнічні, ветеринарно-орнітологічні та інші експертизи. Як експерти можуть залучатися лікарі ветеринарної медицини, викладачі факультетів ветеринарної медицини, наукові співробітники

ветеринарних науково-дослідних установ, а також епізоотологи, патологоанатоми, паразитологи та інші фахівці. З огляду на те, що у ветеринарній медицині не готують фахівців із судово-ветеринарної експертизи, органи досудового розслідування та суди як експертів можуть залучати фахівців ветеринарної медицини, які відповідають встановленим вимогам. Варто також зазначити, що питання, поставлені на вирішення експертизи, і висновок експертизи не мають виходити за межі спеціальних знань й компетенції експерта в галузі ветеринарної медицини.

Аналіз та узагальнення інформації щодо практики призначення судово-ветеринарних експертиз у межах розслідування кримінальних правопорушень дозволяють встановити детермінанти, що визначають необхідність їх проведення. До них належать: незаконне полювання, жорстоке поводження з тваринами, порушення правил утилізації загиблих тварин тощо.

Отже, можна стверджувати, що судово-ветеринарна експертиза дає змогу отримати відповіді на питання про причини загибелі чи захворювання тварин, які нерідко є наслідком незаконного полювання. Необхідно також зауважити, що питання, які постають перед ветеринарним лікарем як судовим експертом є багатогранними і потребують відповідних знань і досвіду. Виявляючи під час експертного дослідження обставини, що спричинили загибель тварин, експерт вносить пропозиції про їх усунення, так чи інакше запобігаючи виникненню фактів аналогічних кримінальних правопорушень.